

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ FEDERAL NEGARIT GAZETA

OF THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA

ሰባተኛ ዓመት ቁጥር ፵
አዲስ አበባ ሰኔ ፳፱ ቀን ፲፱፻፺፫

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጠባቂነት የወጣ

7th Year No. 40
ADDIS ABABA - 6th July, 2001

<u>ማውጫ</u>	
አዋጅ ቁጥር ፪፻፶/፲፱፻፺፫ ዓ.ም. የፌዴራሉ የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አዋጅ	ገጽ ፩፻፳፻፱

<u>CONTENTS</u>	
Proclamation No. 250/2001 Council of Constitutional Inquiry Proclamation	Page 1599

አዋጅ ቁጥር ፪፻፶/፲፱፻፺፫
የፌዴራሉ የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አዋጅ

የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ፣ የሕገ-መንግሥት ሁሉ የበላይ የሆነውን የፌዴራሉን ሕገ መንግሥት ለመተርጎም ሥልጣን ለተሰጠው የፌዴሬሽን ምክር ቤት የሙያ ድጋፍ ለመስጠት በፌዴራሉ ሕገ መንግሥት አንቀጽ ፹፪/፩/ የተቋቋመ በመሆኑ፤

የሕገ መንግሥት ትርጉም አሠራር ይበልጥ እንዲጎለብት፣ ብቃትና ጥራት ያለው የሙያ አገልግሎት ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ለመስጠት የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤን ማደራጀትና ማጠናከር አስፈላጊ በመሆኑ፤

የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አባላትን የሥራ ዘመን፣ መብትና ግዴታቸውን መወሰን አስፈላጊ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ ፶፮(፩) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

፩. አጭር ርዕስ
ይህ አዋጅ “የፌዴራሉ የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አዋጅ ቁጥር ፪፻፶/፲፱፻፺፫” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

፪. ትርጉም
የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

፫. “ሕገ መንግሥት” ማለት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ነው፤

PROCLAMATION NO.250/2001
COUNCIL OF CONSTITUTIONAL
INQUIRY PROCLAMATION

WHEREAS, the Council of Constitutional Inquiry has been established by the Federal Constitution to give professional support to the House of the Federation which has been given the power to interpret the Federal Constitution;

WHEREAS, it has been deemed necessary to organize and strengthen the Council of Constitutional Inquiry so as to further consolidate the task of interpreting the constitution, and to render professional services of due efficiency and effectiveness to the House of the Federation;

WHEREAS, it has been deemed necessary to specify the term of office and define the rights and responsibilities of members of the Council of Constitutional Inquiry;

NOW, THEREFORE, in accordance with Article 55/1/ of the Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, it is hereby proclaimed as follows:

Part One
General

1. *Short Title*
This Proclamation may be cited as the “Council of Constitutional Inquiry Proclamation No.250/2001.”

2. *Definitions*
In this Proclamation, unless the context otherwise requires:

1) “Constitution” shall mean the Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia;

ያንዱ ዋጋ 3.40
Unit Price

ነጋሪት ጋዜጣ ፖ.ሣ.ቁ. ፹፻፩
Negarit G.P.O.Box 80,001

- ፪. “የፌዴሬሽን ምክር ቤት” ማለት በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ ፶፫ መሠረት የተቋቋመ የፌዴራሉ መንግሥት የፌዴሬሽን ምክር ቤት ነው፤
- ፫. “አጣሪ ጉባኤ” ማለት የፌዴራሉ መንግሥት የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ነው፤
- ፬. “ክልል” ማለት በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ ፵፯(፩) መሠረት በክልልነት የታወቁት ሲሆኑ እንዳስፈላጊነቱ የአዲስ አበባ ከተማ መስተዳድርና የድሬዳዋ አስተዳደር ካውንስልን ይጨምራል፤
- ፭. “ሕግ” ማለት በፌዴራሉ መንግሥት ወይም በክልል መንግሥታት አካላት የሚወጡ አዋጆች፣ ደንቦች እንዲሁም ኢትዮጵያ ያፀደቀቻቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን ያካትታል፤
- ፮. “የመንግሥት አካል” ማለት የፌዴራሉም ሆነ የክልል ሕግ አውጪ፣ ሕግ አስፈጻሚ፣ የዳኝነት አካል ወይም በሕግ የዳኝነት ሥልጣን የተሰጠው ሌላ አካል ነው፤
- ፯. “ፍርድ ቤት” ማለት በማናቸውም ደረጃ የሚገኝ የፌዴራል ወይም የክልል ፍርድ ቤት ነው።

፫. የአጣሪ ጉባኤው አደረጃጀት
 አጣሪ ጉባኤው፣ የጉባኤ ሊቀመንበር፣ ምክትል ሊቀመንበር፣ አባላት የጽሕፈት ቤት ኃላፊና ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ሠራተኞች ይኖሩታል።

- ፬. የአጣሪ ጉባኤው አባላት
 አጣሪ ጉባኤው የሚከተሉት አሥራ አንድ አባላት ይኖሩታል፤
- ፩. የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ሰብሳቢ
- ፪. የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ምክትል ፕሬዚዳንት ምክትል ሰብሳቢ
- ፫. በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አቅራቢነት በሪፐብሊኩ ፕሬዚዳንት የሚሾሙ በሙያ ብቃታቸውና በሥነ ምግባራቸው የተመሰከረላቸው ስድስት የሕግ ባለሙያዎች አባል፤
- ፬. የፌዴሬሽን ምክር ቤት ከአባላቱ መካከል የሚወክላቸው ሦስት ሰዎች አባል፤

- ፭. መቋቋም
- ፩. የአጣሪ ጉባኤው ጽሕፈት ቤት (ከዚህ በኋላ “ጽሕፈት ቤቱ” ተብሎ የሚጠራ) ሕጋዊ ሰውነት ያለው አካል በዚህ አዋጅ ተቋቋሟል።
- ፪. ጽሕፈት ቤቱ ተጠሪነቱ ለአጣሪ ጉባኤውና ለሰብሳቢው ይሆናል።

፮. የአጣሪ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር
 አጣሪ ጉባኤው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

- ፩. አጣሪ ጉባኤው ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮችን በማጣራት ሕገ መንግሥቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ለፌዴሬሽን ምክር ቤት በጉዳዩ ላይ የውሳኔ ሃሳብ ያቀርባል።
- ፪. በፌዴራሉ መንግሥትም ሆነ በክልል ሕግ አውጪ አካላት የሚወጡ ሕጎች ከዚህ ሕገ መንግሥት ጋር ይቃረናሉ የሚል ጥያቄ ሲነሳ እና ጉዳዩም በሚመለከተው ፍርድ ቤት ወይም በባለ ጉዳዩ ሲቀርብለት መርምሮ ለመጨረሻ ውሳኔ ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ያቀርባል።
- ፫. በፍርድ ቤቶች የሕገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ሲነሳ፤
 - ሀ) ሕገ መንግሥቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር ጉዳዩን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት ይመልሳል፤
 - ለ) የትርጉም ጥያቄ መኖሩን ያመነበት እንደሆነ በጉዳዩ ላይ የሚሰጠውን ሕገ መንግሥታዊ ትርጉም ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ለመጨረሻ ውሳኔ ያቀርባል።

፯. የአጣሪ ጉባኤው አባላት የሥራ ዘመን
 ፩. የፌዴሬሽን ምክር ቤት የሚወክላቸው አባላት የሥራ ዘመን የፌዴሬሽን ምክር ቤት የሥራ ዘመን ነው።

- 2) “House of the Federation” shall mean the House of the Federation established in accordance with Article 53 of the Constitution.
- 3) “Council of Inquiry” shall mean the Council of Constitutional Inquiry of the Federal Government;
- 4) “State” shall mean states formed in accordance with Article 47/1/of the Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia and, for the purposes of this proclamation, includes the Addis Ababa and the Dire Dawa city Administrations;
- 5) “Law” shall mean the Proclamations and Regulations issued by the Federal Government or the states as well as international agreements which Ethiopia has endorsed and accepted;
- 6) “State Organ” shall mean the Federal and State legislative bodies, Executives’ Judiciary or a body given a judicial power;
- 7) “Court” shall mean the Federal or State Courts at any level.

3. Organization of the Council of Inquiry
 The Council of Inquiry shall have a chair person, deputy chair person, members, head of the Secretariat, and employees necessary to execute its duties and responsibilities.

- 4. Members of the Council of Inquiry
 The Council of Inquiry shall have the following eleven members:
 - 1) the president of the Federal Supreme Court... chair person.
 - 2) the vice-president of the Federal supreme court...deputy chair person.
 - 3) Six legal experts appointed by the president of the Republic on recommendation by the House of Peoples’ Representatives, who shall have proven professional competence and high moral standingmembers.
 - 4) Three persons designated by the House of the Federation from among its membersmembers.

- 5. Establishment
 - 1) Secretariat of the Council of Inquiry (hereinafter referred to as “the secretariat”) is hereby established as an autonomous organ having its own juridical personality.
 - 2) The Secretariat shall be accountable to the Council and to the Chair person of the Council.

- 6. Powers and Duties of the Council of Inquiry
 The Council of Inquiry shall have the following powers and duties:
 - 1) investigate constitutional disputes and should the council, upon consideration of the matter, find it necessary to interpret the constitution, it shall submit its recommendations thereon to the House of the Federation;
 - 2) Where any Federal or State law is contested as being unconstitutional and such a dispute is submitted to it by any court or interested party, the council shall consider the matter and submit it to the House of the Federation for a final decision.
 - 3) When issues of constitutional interpretation arise in the courts, the Council shall:
 - (a) remand the case to the concerned court if it finds that there is no need for constitutional interpretation;
 - (b) submit its recommendations to the House of the Federation for a final decision if it believes that there is a need for constitutional interpretation.

7. Term of Office of the Members
 1) The term of office of the members designated by the House of the Federation shall be consistent with that of the House of the Federation.

፩. በሪፐብሊኩ ፕሬዚዳንት የሚሾሙ አባላት የሥራ ዘመን ስድስት ዓመት ይሆናል።

፪. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) ድንጋጌዎች ቢኖሩም፣ የአጣሪ ጉባዔው አባላት በድጋሚ አባል ሆነው ሊመረጡ ይችላሉ።

፫. የአጣሪ ጉባዔው አባላት ከሥራ ስለሚነሱበት ሁኔታ

፩. ከሰብሳቢውና ከምክትል ሰብሳቢው በስተቀር ፣ የአጣሪ ጉባዔ አባል በወከለውና በሾመው አካል በበቂ ምክንያት ሊነሳ ይችላል።

፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚሰጠው ውሳኔ ተግባራዊ የሚሆነው ውሳኔው በፌዴሬሽን ምክር ቤት በድምጽ ብልጫ ተቀባይነት ያገኘ እንደሆነ ብቻ ነው።

፬. የአጣሪ ጉባዔው አባላት የሥራ ሁኔታና የአገልግሎት ክፍያ

፩. ምክትል ሰብሳቢው ፣ የአጣሪ ጉባዔው አባላት በአጣሪነታቸው ለሚያበረክቱት አገልግሎት በፌዴሬሽን ምክር ቤት የሚወሰን አበል ወይም ደመወዝ ይከፈላቸዋል።

፪. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ከአጣሪ ጉባዔው አባላት መካከል በከፊል በዋናው ጽሕፈት ቤት በቋሚነት እንዲሰሩ ይደረጋል።

፭. የአጣሪ ጉባዔው ሰብሳቢ ሥልጣንና ተግባር

የአጣሪ ጉባዔው ሰብሳቢ፡

፩. የአጣሪ ጉባዔውን ስብሰባ ይጠራል፤ ይመራል፤

፪. ለአጣሪ ጉባዔው የሚቀርቡለትን ጉዳዮች በሥርዓት አቀናብሮ ለአጣሪ ጉባዔው አባላት እንዲያርሱ ያደርጋል፤

፫. ምልዓተ ጉባዔ መኖሩን ያረጋግጣል፤

፬. ከአጣሪ ጉባዔው አባላት መካከል ለአጣሪ ጉባዔው በቀረበ ጉዳይ ላይ እንደ አስፈላጊነቱ የውሳኔ አስተያየት እንዲያቀርቡ ወይም የውሳኔ ረቂቅ እንዲያዘጋጁ ያደርጋል፤

፭. የአጣሪ ጉባዔው ውሳኔዎች ለሚመለከታቸው አካላት እንዲተላለፉ ያደርጋል፤

፮. የአጣሪ ጉባዔውን ጽሕፈት ቤት በበላይነት ይመራል፤ ይቆጣጠራል፤

፯. የአጣሪ ጉባዔውን ደንብና ሥርዓት ያከብራል፤ ያስከብራል፤

፰. የአጣሪ ጉባዔውን የሥራ ክንውን ረፖርት በየስድስት ወሩ ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ያቀርባል።

፩፩. የአጣሪ ጉባዔው ም/ሰብሳቢ ሥልጣንና ተግባር

ምክትል ሰብሳቢው ፡

፩. የአጣሪ ጉባዔው ሰብሳቢ በማይኖርበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል፤

፪. በሰብሳቢው የሚሰጡትን ተግባራት ይፈጽማል።

፩፪. የአጣሪ ጉባዔው አባል ተግባርና ኃላፊነት

ማንኛውም የአጣሪ ጉባዔው አባል፡

፩. ከአቅም በላይ የሆነ ምክንያት ካላጋጠመው በስተቀር አጣሪ ጉባዔው በሚጠራው ማንኛውም ስብሰባ ላይ መገኘት ይኖርበታል፤

፪. ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ስብሰባ ላይ የማይገኝ ከሆነ ይህንኑ ለሰብሳቢው አስቀድሞ ማሳወቅ አለበት፤

፫. በአጣሪ ጉባዔው ወይም በኮሚቴ ስብሰባ ላይ በአጀንዳ በሚቀርበው ጉዳይ ተካፋይ በመሆን የጉባዔው ሥራ የተሟላ ውጤት እንዲያገኝ ተገቢውን ጥረት ማድረግ ይኖርበታል፤

፬. የአጣሪ ጉባዔውን ደንብና ሥርዓት ማክበር ይኖርበታል።

፩፫. የአጣሪ ጉባዔው ስብሰባ

፩. አጣሪ ጉባዔው በየሦስት ወር አንድ ጊዜ መደበኛ ስብሰባ ያደርጋል።

፪. እንደ አስፈላጊነቱ ከዚህ ባነሰ ጊዜ ውስጥ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል።

፩፬. የጽሕፈት ቤቱ ሥልጣንና ተግባር

ጽሕፈት ቤቱ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡

፩. ለአጣሪ ጉባዔው የጽሕፈት አገልግሎት ይሰጣል፤

፪. ለአጣሪ ጉባዔውና ለልዩ ልዩ ኮሚቴዎች የመሰብሰቢያ አዳራሾችን ያዘጋጃል፤

2) The term of office of members appointed by the President of the Republic shall be six years.

3) Notwithstanding the provisions of sub-Articles (1) and (2) of this Article, members of the Council of Inquiry may be re-nominated.

8. Removal of Members

1) With the exception of the Chair person and the Deputy Chair person, other members of the Council of Inquiry may subject to good causes, be removed by the body that nominated them.

2) The decision given pursuant to sub-Article (1) of this Article shall, however, be effected upon approval by the majority vote of the House of the Federation.

9. Working Conditions and Remuneration

1) Members of the Council of Inquiry shall be entitled to allowance or salary, as may be determined by the House of the Federation, for the service they render.

2) When it is found necessary, some members of the Council of Inquiry may be assigned to work at the Head office permanently.

10. Powers and Duties of the Chair person

The Chair person shall:

1) call and convene meetings of the Council of Inquiry.

2) organize matters presented to the Council of Inquiry and communicate same to the members;

3) ensure that quorum is attained;

4) cause the preparation of recommendation or appropriate suggestion be made, by some of the members, on matters presented to the Council of inquiry;

5) communicate decisions of the Council of Inquiry to the concerned organs;

6) manage and monitor the Secretariat of the Council of Inquiry;

7) observe and cause the observance of the regulations and rules of the Council of Inquiry;

8) submit reports, to the House of the Federation, on the activities of the Council of Inquiry of every six months.

11. Powers and Duties of the Deputy Chair person

The Deputy Chair person shall:

1) Undertake the activities of the chair person, in the absence of the latter;

2) carry out such other activities as may be assigned to him by the Chair person.

12. Powers and Duties of the Members

Any member of the Council of Inquiry shall:

1) attend any meeting of the Council of Inquiry unless prevented by reasons beyond his control;

2) inform the chair person, in advance where he has a reason beyond his control, and unable to attend a meeting;

3) take part in and be active participant in meetings of the Council of Inquiry and committees and make his best efforts for the successfulness of the Council;

4) abide by rules and regulations of the Council of Inquiry.

13. Meetings of the Council of Inquiry

1) The Council of Inquiry shall hold regular quarterly meetings.

2) The Council may call extra-ordinary meetings when it deems it necessary.

14. Powers and Duties of the Secretariat

The Secretariat shall have the following powers and duties:

1) render secretarial service to the Council of Inquiry;

2) arrange for halls required for sessions of the Council of Inquiry and meetings of its various committees;

- ፫. የአጣሪ ጉባዔውን ቃለ ጉባዔ፣ ውሳኔ እና ሌሎች ሰነዶች በሚገባ ተመዝግቦው እንዲጠበቁ ያደርጋል፤
- ፬. አጣሪ ጉባዔው የሚያወጣውን መጽሔትና ጽሁፎች ሕት መታቸውንና ስርጭታቸውን ይከታተላል፤
- ፭. ባለጉዳዮች ተገቢውን መስተንግዶ እንዲያገኙ ያደርጋል፤
- ፮. ለአጣሪ ጉባዔው አባላት የምርምርና ጥናት አገልግሎት ይሰጣል፤
- ፯. የንብረት ባለቤት ይሆናል፣ ውል ይዋዋላል፣ በስሙ ይከሰሳል፣ ይከሰሳል፤
- ፰. ሌሎች ለአጣሪ ጉባዔው ሥራ ስኬታማነት የሚረዱ ተግባሮችን ያከናውናል።

፲፮. የጽሕፈት ቤቱ አዋጅ

- የአጣሪ ጉባዔው ጽሕፈት ቤት፡
- ፩. በአጣሪ ጉባዔው አቅራቢነት በፌዴሬሽን ምክር ቤት የሚሾም አንድ ሀላፊ፣ እና
- ፪. አስፈላጊ የሆኑ ሠራተኞች ይኖሩታል።
- ፫. የአጣሪ ጉባዔው ዋና ጽሕፈት ቤት አዲስ አበባ ይሆናል።

፲፯. የጽሕፈት ቤቱ ኃላፊ ሥልጣንና ተግባር

- የጽሕፈት ቤቱ ኃላፊ፡
- ፩. የጽሕፈት ቤቱን ሥራዎች ይመራል፣ ያስተዳድራል፤
- ፪. የአጣሪ ጉባዔውን ዕቅድና በጀት ያዘጋጃል፣ ሲፀድቅም ተግባራዊ ያደርጋል፤
- ፫. በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፲፱ የተመለከቱትን የጽሕፈት ቤቱን ሥልጣንና ተግባር ሥራ ላይ ያውላል፤
- ፬. ጽሕፈት ቤቱ ከሶስተኛ ወገኖች ጋር በሚያደርጋቸው ግንኙነቶች ጽሕፈት ቤቱን ይወክላል፤
- ፭. በፌዴራል ሲቪል ሰርቪስ ህግ መሠረት የጽሕፈት ቤቱን ሰራተኞች ይቀጥራል፣ ያስተዳድራል፤
- ፮. የጽሕፈት ቤቱን የሥራ እንቅስቃሴና የሂሳብ ሪፖርት አዘጋጅቶ ለአጣሪ ጉባዔው ሰብሳቢ ያቀርባል፤
- ፯. ሌሎች በአጣሪ ጉባዔውና በሰብሳቢው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል።

**ክፍል ሁለት
ሕገ መንግሥትን ስለመተርጎም**

፲፱. መሠረቱ

- ፩. አጣሪ ጉባዔው ሕገመንግሥታዊ ጉዳዮችን የማጣራት ሥልጣን ይኖረዋል።
- ፪. አጣሪ ጉባዔው ማናቸውም ሕግ ወይም የመንግስት አካላት ወይም የባለስልጣን ውሳኔ ከሕገ መንግሥቱ ጋር ይቃረናል፣ የሚል ጥያቄ ሲቀርብለት መርምሮ ለመጨረሻ ውሳኔ ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ያቀርባል።
- ፫. አጣሪ ጉባዔው በምርመራው ሂደት ህገ መንግሥቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር የቀረበለትን ጥያቄ ውድቅ በማድረግ ውሳኔውን ጥያቄ ላቀረበው አካል ያሳውቃል።

፳. ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ይግባኝ ስለማቅረብ

- ፩. በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፲፯ ንዑስ አንቀጽ ፫ መሠረት አጣሪ ጉባዔው በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ባለጉዳይ ቅሬታውን ለፌዴሬሽን ምክር ቤት በይግባኝ ማቅረብ ይችላል።
- ፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚቀርብ ይግባኝ ውሳኔው ለባለጉዳዩ በደረሰ በ፰ ቀናት ውስጥ ሊቀርብ ይገባል።

፳፱. የውሳኔ ሃሳብ ስለመላክ

- ፩. አጣሪ ጉባዔው የሕገ መንግስት ትርጉም ያስፈልጋል ብሎ ሲያምን የውሳኔ ሃሳቡንና ከጉዳዩ ጋር የተያያዙ መረጃዎችና ሰነዶችን አያይዞ ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ይልካል።
- ፪. አጣሪ ጉባዔው የውሳኔ ሃሳቡንና ከጉዳዩ ጋር የተያያዙ መረጃዎችንና ሰነዶችን የውሳኔ ሃሳቡን ካፀደቀበት ቀን ጀምሮ ከአንድ ወር ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ለፌዴሬሽን ምክር ቤት እንዲደርሰው ያደርጋል።

- 3) see to it that the minutes, decisions and other documents of the Council of Inquiry are recorded and kept properly;
- 4) follow up publication and circulation of periodicals and newsletters issued by the Council of Inquiry;
- 5) cause services of cordial reception to be extended to visitors to the Council of Inquiry;
- 6) render research services to members of the Council of Inquiry.
- 7) own property, enter into contracts, sue and be sued in its own name;
- 8) perform such other duties as are conducive to the fulfillment of the activities of the Council of Inquiry.

15. Organization of the Secretariat

- The secretariat shall have:
 - 1) A Head appointed by the house of the Federation, on recommendation of the Council of Inquiry; and
 - 2) the necessary staff.
 - 3) The Head office of the Council of Inquiry shall be in Addis Ababa.

16. Powers and Duties of Head of the Secretariat

- The Head of the Secretariat shall:
 - 1) direct and administer the activities of the secretariat;
 - 2) prepare the budget and work programme of the Council of Inquiry, and implement same upon approval;
 - 3) exercise the powers and duties of the secretariat specified in Article 14 of this proclamation;
 - 4) represent the secretariat in its dealings with third parties;
 - 5) employ and administer personnel of the secretariat in accordance with the Federal Civil Service law;
 - 6) prepare and submit to the Chair person of the Council of Inquiry reports on the activities and financial accounts of the secretariat;
 - 7) perform such other functions as are assigned to him by the Council of Inquiry and the Chair person.

**Part Two
Interpretation of the Constitution**

17. Principle

- 1) The Council of Inquiry shall have the power to investigate constitutional issues.
- 2) Where any law or decision given by any government organ or official which is alleged to be contradictory to the constitution is submitted to it, the Council shall investigate the matter and submit its recommendations thereon to the House of the Federation for a final decision.
- 3) If the Council, after investigating the case submitted to it, finds that there is no need for constitutional interpretation, it may reject the case and inform of its decision thereof to the concerned party.

18. Appealing to the House of the Federation

- 1) Any party who is dissatisfied with the decision of the Council, given pursuant to Article 17(3) of this proclamation, may Appeal to the House of the Federation.
- 2) An appeal under sub-Article (1) of this Article, shall be submitted within 60 days from receipt of the decision of the Council.

19. Submitting Recommendations

- 1) Where the Council, upon consideration of the matter, find it necessary to interpret the constitution, it shall submit its recommendations thereon, together with testimonies and documents relating thereto, to the House of the Federation.
- 2) The Council shall submit its recommendations and documents related to the matter, to the House of the Federation, within a month time from the day it has approved its recommendations.

፳. በህገ መንግሥት ትርጉም ተፈጻሚ ስለሚሆኑ መርሆዎች

- ፩. አጣሪ ጉባዔው የሚቀርቡለትን የሕገ መንግሥት ነክ ጉዳዮች መርምሮ ለመወሰን ጠቃሚ ናቸው ብሎ የሚያምን ባቸውን የህገ መንግሥት አተረጓጎም መርሆዎች መለየትና በሥራ ላይ ማዋል ይችላል።
- ፪. ለአጣሪ ጉባዔው የቀረበው ጥያቄ በህገ መንግሥቱ የሰፊ ፍትን መሠረታዊ መብቶችና ነጻነቶች የሚመለከት ሲሆን ትርጉሙ ኢትዮጵያ ከተቀበለቻቸው አለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ህግጋት፣ ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ስምምነቶችና አለም አቀፍ ሰነዶች መርሆዎች ጋር በተጣጣመ መንገድ ይተረጎማል።

፳፩. በፍርድ ቤት ስለሚነሳ የሕገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ

- ፩. በፍርድ ቤት በተያዙ ጉዳዮች የሕገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ የተነሳ እንደሆነ ጥያቄው ጉዳዩን በያዘው ፍርድ ቤት ወይም በባለ ጉዳዩ ለአጣሪ ጉባዔው ሊቀርብ ይችላል።
- ፪. ጉዳዩን የያዘው ፍርድ ቤት የትርጉም ጥያቄ ለአጣሪ ጉባዔው የሚልከው ጉዳዩን ለመወሰን ሕገ መንግሥቱን መተርጎም ያስፈልጋል ብሎ ሲያምን ብቻ ነው።
- ፫. ፍርድ ቤቱ ለአጣሪ ጉባዔው የሚልከው የሕገ መንግሥት ትርጉም ለመስጠት አስፈላጊ የሆነውን የሕግ ነጥብ ብቻ ነው።
- ፬. ፍርድ ቤቱ ለአጣሪ ጉባዔው የላከው የሕገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ውጤት እስኪደርሰው ድረስ የቀረበለትን ጉዳይ በእንጥልጥል እንዲቆይ ያደርጋል።

፳፪. በፍርድ ቤት በተያዙ ጉዳዮች ስለሚቀርብ የሕገ መንግስት ትርጉም ጥያቄ

- ፩. በፍርድ ቤት ክርክር ያለው ማንኛውም ባለጉዳይ ጉዳዩ ለመወሰን የሕገ መንግሥት ትርጉም አስፈላጊ ነው ብሎ ያመነ እንደሆነ ጥያቄውን ለአጣሪ ጉባዔው ማቅረብ ይችላል።
- ፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተጠቀሰው አጠቃላይ ድንጋጌ በኖርም፣ ባለጉዳዩ ጥያቄውን ለአጣሪ ጉባዔው ከማቅረቡ በፊት ጉዳዩን ለያዘው ፍርድ ቤት ማቅረብ ይኖርበታል።
- ፫. ጥያቄው የቀረበለት ፍርድ ቤት ጥያቄውን ያልተቀበለ እንደሆነ ባለጉዳዩ ውሳኔውን ባወቀ በ፺ ቀን ውስጥ ለአጣሪ ጉባዔው ማቅረብ ይኖርበታል።
- ፬. ባለጉዳዩ ለአጣሪ ጉባዔው የሚቀርበው ጥያቄ የሕገ መንግስት ትርጉም ለመስጠት አስፈላጊ የሆነውን የሕግ ነጥብ ብቻ ነው።
- ፭. አጣሪ ጉባዔው ከባለጉዳዩ የቀረበለትን የትርጉም ጥያቄ መርምሮ ውሳኔ እስኪሰጥ ድረስ ፍርድ ቤት ያለው ጉዳይ በእንጥልጥል እንዲቆይ ሊያዘ ይችላል።

፳፫. ከፍርድ ቤት ውጪ ስለሚቀርብ የሕገ መንግስት ትርጉም ጥያቄ

- ፩. በማንኛውም የመንግስት አካል ወይም ባለስልጣን የመጨረሻ ውሳኔ በሕገ መንግስቱ የተደነገገው መሠረታዊ መብቱና ነጻነቱ ተጥፏል የሚል ማንኛውም ሰው የሕገ መንግስት ትርጉም ጥያቄ ለአጣሪ ጉባዔው ማቅረብ ይችላል።
- ፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ለአጣሪ ጉባዔው የሕገ መንግስት ትርጉም ጥያቄ የሚቀርበው የመብት መጓደል አቤቱታው መጀመሪያ ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን በየደረጃው ስልጣን ላለው የመንግስት አካል ቀርቦ የመጨረሻ ውሳኔ የተሰጠበት ከሆነ ብቻ ነው።
- ፫. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) ውስጥ የመጨረሻ ውሳኔ ማለት ታይቶ ያለቀና ይግባኝ የሌለው ውሳኔ ነው።

20. Principles Applicable for Constitutional Interpretation

- 1) The Council of Inquiry may develop and implement principles of constitutional interpretation which it believes to be helpful to investigate and decide on constitutional matters submitted to it.
- 2) Where the constitutional matters, submitted to the Council of Inquiry, are relating to the fundamental rights and freedoms enshrined in the constitution, such matters shall be interpreted in a manner conforming to the principles of the Universal Declaration of Human Rights, International Conventions on Human Rights and International Instruments adopted by Ethiopia.

21. Constitutional Interpretation Inquired by the Courts

- 1) When issues of constitutional interpretation arise cases handled by courts, such issues may be submitted to the Council of Inquiry, by the court or the interested party.
- 2) The court handling the case shall submit it to the Council of Inquiry only if it believes that there is a need for constitutional interpretation in deciding the case.
- 3) It is only the legal issue necessary for constitutional interpretation that the court forwards to the Council of Inquiry.
- 4) The court shall keep the case before it pending until it receives response of the Council of Inquiry with respect to the legal issue of the case forwarded to it.

22. Constitutional Interpretation Enquired by Disputants in Court.

- 1) Any party having a case before a court may, where he believes that there is a need for constitutional interpretation in deciding the case, submit his case to the Council of Inquiry.
- 2) Notwithstanding with the generality of sub-Article (1) of this Article, the concerned party shall, before submitting the case to the Council of Inquiry, present his request to the court that has handled the case.
- 3) Where the court rejects the case, the party concerned shall submit his case to the Council of Inquiry within 90 days from receipt of the decision of the court.
- 4) It is only the legal issue necessary for constitutional interpretation that the party concerned shall submit to the council.
- 5) The Council of Inquiry may order the court to keep the case before it, pending, until it decides on the enquiry for constitutional interpretation of the case.

23. Inquiring for constitutional interpretation of cases outside of the courts.

- 1) Any person who alleges that his fundamental rights and freedoms have been violated by the final decision of any government institution or official may present his case to the Council of Inquiry for constitutional interpretation.
- 2) Any appeal, under sub-Article (1) of this Article, may be made to the council only if the case has been exhausted by the government institution having the power with due hierarchy to consider it.
- 3) Final decision, under sub-Articles (1) and (2) of this Article, shall mean an adjudication that has been exhausted and against which no appeal lies on the same path-way.

፱. በፍርድ ሊወሰን በማይችል በማንኛውም ጉዳይ ላይ የሕገ መንግስት ትርጉም ጥያቄ፣ አንድ ሦስተኛው ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ በፌዴራል ወይም በክልል ምክር ቤት አባላት ወይም በፌዴራል ሆነ በክልል አስፈጻሚ አካላት ለአጣሪ ጉባኤው ሊቀርብ ይችላል።

፳፬. ስለ ጥያቄ አቀራረብ
አንድ ሕግ ከሕገ መንግሥቱ ጋር ይቃረናል የሚል ወይም የሕገ መንግሥት ትርጉም አስመልክቶ ለአጣሪ ጉባኤ የሚቀርብ ጥያቄ ዘርዘር ባለ ሁኔታ በጽሁፍ መቅረብ ይኖርበታል።

፳፭. መልስ ስለመስጠት
ለአጣሪ ጉባኤው የቀረበው ጥያቄ በፍርድ ቤት በመታየት ላይ ካለ ጉዳይ ጋር የተያያዘ ሆኖ በአንደኛው ተከራካሪ ወገን የቀረበ እንደሆነ እንደአስፈላጊነቱ ሌላው ወገን፣ አስተያየቱን እንዲሰጥ ወይም ማስረጃዎቹን እንዲያቀርብ ዕድል ሊሰጠው ይችላል።

፳፮. ሕገ መንግሥታዊነትን ስለሚያስረዳ አካል
የአንድ ሕግ ሕገ መንግሥታዊነት አከራካሪ ሆኖ ሲገኝ የማስረዳት ግዴታ የሚጣለው እንደነገሩ ሁኔታ የፌዴራል ወይም የክልል መንግሥቱን በሕግ ጉዳዮች ላይ የማማከር ሥልጣንና ተግባር በተሰጠው የመንግሥት አካል ይሆናል።

፳፯. የሞያ አስተያየት ስለማሰባሰብ
አጣሪ ጉባኤው የሕገ መንግሥት ትርጉም ከመሰጠቱ በፊት አግባብነት አላቸው ብሎ የሚያምንባቸውን ተቋማት ወይም ባለሙያዎች ቀርበው አስተያየት እንዲሰጡ ሊያደርግ ይችላል።

፳፰. ውይይት
፩. አጣሪ ጉባኤው በቀረበለት ጉዳዮች ላይ እንደ አቀራረባቸው ቅደም ተከተል ውይይት ያደርግባቸዋል።

፪. የዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (፩) ቢኖርም አጣሪ ጉባኤው አጣጥሮ ነው ብሎ ላመነበት ጉዳይ ቅድሚያ ሰጥቶ ሊወያይ ይችላል።

፳፱. የአጣሪ ጉባኤው አሰራር
አጣሪ ጉባኤው የያዘውን ጉዳይ በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ ፲፪ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ለሕዝብ ግልፅ በሆነ መንገድ ሊያይ ይችላል።

፴. ስለ ውሳኔ አሰጣጥና የሰብሰባ ሥነሥርዓት

፩. የአጣሪ ጉባኤው ምልዓተ ጉባኤ የሚኖረው ከአባላት ሁለት ሶስተኛ የተገኙ እንደሆነ ነው።

፪. አጣሪ ጉባኤው የቀረበለትን ጉዳይ በአግባቡ ከመረመረ በኋላ የሚሰጠው ውሳኔ በተባበረ ድምጽ ሊሆን ይችላል።

፫. በቀረበ የውሳኔ ሀሳብ ላይ ተቃውሞ የሌለ እንደሆነ ጉዳዩ በአጣሪ ጉባኤው አባላት የተባበረ ድምፅ እንደተወሰነ ይቆጠራል።

፬. አጣሪ ጉባኤው በተባበረ ድምፅ መወሰን ያልቻለ እንደሆነ የውሳኔ ሀሳብ የሚሆነው በስብሰባው ከተገኙት አባላት በአብላጫ ድምፅ የተደገፈው ሀሳብ ነው። የአንስተኛ ድምፅ አስተያየቶች ወይም የማስማሚያ ሀሳቦች ከአጣሪ ጉባኤው ውሳኔ ጋር ይያያዛሉ።

፭. የተሰጠው ድምፅ በሁለቱም ወገን እኩል በሚሆንበት ጊዜ ሰብሳቢው ያለበት ወገን ወሳኝ ይሆናል።

፴፩. የውሳኔው ይዘት

የአጣሪ ጉባኤው ውሳኔ ወይም የውሳኔ ሃሳብ የቀረበውን ጉዳይ ዝርዝር መግለጫ፣ የሕገ መንግሥት ትርጉም ያስፈልጋል ወይም አያስፈልግም ያለበትን ምክንያትና የደረሰበትን መደምደሚያ በግልጽ የሚያሳይ መሆን ይኖርበታል።

፴፪. ጉዳዮችን በአጭር ጊዜ ስለመወሰን

የአጣሪ ጉባኤው የቀረበለትን ጉዳይ መርምሮ በአፋጣኝ ውሳኔ መስጠት ይኖርበታል።

፴፫. ስለ ክፍያ

፩. ለሕገ መንግሥት አጣሪ ጉባኤ የሚቀርብ ሕገ መንግሥታዊ ጥያቄ ከክፍያ ነጻ ነው።

4) A case requiring constitutional interpretation which may not be handled by courts may be submitted to the Council of Inquiry by, at least, one-thirds of members of the Federal or State Councils, or the Federal or State executive bodies.

24. *Query*
Questions of inconsistency of laws with the constitution or issues relating to interpretations of the constitution to be submitted to the Council of Inquiry shall be in an elaborate writing.

25. *Rejoinder*
If a case submitted by one of the disputants, to the Council of Inquiry, bears a relationship with a case simultaneously being handled by a court of law, the other disputant may be allowed, as may be appropriate, to submit his version or evidence pertaining to the case at issue.

26. *Explanatory Body*
Where the constitutionality of a law is found to be controversial, a governmental body which has the power to consult the federal or state governments, as the case may be, shall have the obligation to explain.

27. *Gathering Professional Opinions*
The Council of Inquiry may, before it gives constitutional interpretations, call upon pertinent institutions or professionals, to appear before it and give opinions.

28. *Deliberations*
1) The Council of Inquiry shall deliberate on cases submitted to it as per the order in which they are presented.
2) Notwithstanding with Sub-Article (1) of this Article, the Council of Inquiry may deliberate on cases which it believes are of top priority.

29. *Working Conditions of the Council of Inquiry*
The Council of Inquiry may handle issues at its disposal in a manner publicly transparent, in accordance with Article 12 (1) of the Constitution,

30. *Meetings and Rules of Procedure*
1) The Council of Inquiry shall have a quorum if two thirds of the members are in attendance.
2) The ruling of the Council may be given by a unanimous vote after the Council has thoroughly examined the case submitted to it.
3) If no objections are raised on the ruling of the Council of Inquiry, it may be regarded as a unanimous vote.
4) If the Council of Inquiry can not decide on a case with a unanimous vote, the opinion of the majority vote of the members attending the meeting shall be considered for a ruling. Opinions of the minority vote or proposals for compromise shall be appended to the decision of the Council of Inquiry.
5) If equal number of votes are taken on both sides, the side the chair person votes for shall prevail.

31. *Contents of a Ruling*
The text of the ruling of the Council of Inquiry shall consist of details of the constitutional issue, justification as to why it held the view that constitutional interpretation was necessary or not and the ruling it has finally made.

32. *Speedy Ruling*
The Council shall make a speedy decision on matters referred to it.

33. *Service Charges*
1) Any constitutional query submitted to the Council of Inquiry shall be exempt from a service charge.

፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተጠቀሰው ቢኖርም እንደአስፈላጊነቱ አጣሪ ጉባዔው በሚመራበት ደንብ መሠረት አቤቱታ አቅራቢው ክፍያ እንዲፈፅም ሊደረግ ይችላል።

ክፍል ሶስት

፴፬. ስለ በጀት

፩. የአጣሪ ጉባዔው በጀት ከሚከተሉት ምንጮች የተወጣጣ ይሆናል፤

- ሀ) በመንግሥት የሚመደብ በጀት
- ለ) ከሚያገኘው ስጦታና ዕርዳታ
- ሐ) ከማንኛውም ሌላ ህጋዊ ምንጭ።

፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከተው ገቢ በአጣሪ ጉባዔው የባንክ ሂሳብ ተቀምጦ የአጣሪ ጉባዔውን ሥራዎች ለማከናወን ብቻ ወጭ ይሆናል።

፫. አጣሪ ጉባዔው የበጀት አጠቃቀሙን የሚያሳይ ትክክለኛ የሂሳብ ሰነድ መያዝ ይኖርበታል።

፬. የጽሕፈት ቤቱ የሂሳብ መዛግብትና ገንዘብ ነክ ሰነዶች በዋናው አዲተር በየዓመቱ ይመረመራሉ።

፴፭. የመተባበር ግዴታ

ማንኛውም የመንግሥት አካል ወይም ባለሥልጣን አጣሪ ጉባዔው የሥልጣን ክልሉ በሆኑ ጉዳዮች ላይ የሚሰጠውን ትዕዛዝ የማስፈፀም ግዴታ አለበት።

፴፮. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከሰኔ ፳፱ ቀን ፲፱፻፺፫ ዓ.ም. ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ሰኔ ፳፱ ቀን ፲፱፻፺፫ ዓ.ም.

ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፕሬዚዳንት

2. Notwithstanding the Provisions of sub-Article /1/ of this Article, the applicant may be required to effect a payment in accordance with the regulations by which the Council of Inquiry is guided.

Part Three

34. *Budget*

- 1) The budget of the Council of Inquiry shall be drawn from the following sources:
 - (a) Government budgetary allocations
 - (b) Donations and aid
 - (c) any other lawful source
- 2) The budget stated under Sub-Article /1/ of this Article shall be deposited in the bank account of the Council of Inquiry and shall be used only for the operations thereof.
- 3) The Council of Inquiry shall keep accurate records of its financial allocations.
- 4) The books of accounts and financial records of the Secretariat shall be audited by the Auditor General annually.

35. *Duty to Cooperate*

Any Government body or official is duty bound to execute the orders given by the Council of Inquiry on matters within its jurisdiction.

36. *Effective Date*

This Proclamation shall enter into force as of the 6th day of July, 2001.

Done at Addis Ababa, this 6th day of July, 2001.

NEGASO GIDADA (DR.)

PRESIDENT OF THE FEDERAL
DEMOCRATIC
REPUBLIC OF ETHIOPIA

ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት ታተመ
BERHANENA SELAM PRINTING ENTERPRISE